

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-700.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA POLSKIEGO**

1

**POZIOM PODSTAWOWY
TEST**

DATA: **4 maja 2021 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **do 200 minut** (łącznie na napisanie testu i wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA TEST: **20**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Instrukcja dla zdającego

1. Upewnij się, że otrzymałaś/otrzymałeś dwa arkusze egzaminacyjne, oznaczone **1** i **2** – jeden z testem, drugi z wypracowaniem.
2. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny z testem zawiera 9 stron (zadania 1–12). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego, słownika poprawnej polszczyzny, słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych i słownika wyrazów bliskoznacznych.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

EPOP-P1-**700**-2105

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tytułu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst do zadań 1.–5.

Anna Legierska
Niech się plecie!

Polscy koszykarze w światowej lidze. I nie chodzi oczywiście o sportowców, tylko o mistrzów tradycyjnej, polskiej plecionki¹: dyplomowanych rzemieślników ludowej sztuki i schowanych w zaciszu wiejskich chat kontynuatorów lokalnych tradycji. Najczęściej właśnie w takich domowych warsztatach powstają oryginalne dzieła ludowego rzemiosła: torebki wyplecione z gazetowego papieru, koszyki z wikliny i plastikowej taśmy, cuda ze świerkowych korzeni czy gałęzi wierzby.

Korzennych skarbów i ich autorów od lat poszukują etnografowie² ze Stowarzyszenia Serfenta³, dokumentujący i odkrywający plecionkarskie szlaki Polski. W poszukiwaniu dawnych mistrzów rzemiosła przejechali tysiące kilometrów. Dlaczego? Bo, jak piszą, ta wyjątkowo różnorodna dziedzina daje fascynujące poczucie samodzielności tworzenia. Jest też bliska: *Wystarczy wybrać się nad rzekę lub do parku, naciąć wikliny, jeżyn czy dzikiej róży. Nie wymaga specjalistycznych urządzeń ani nakładów finansowych. Jest na wyciągnięcie ręki.* – czytamy w albumie *Plecionkarskim szlakiem Wisły*, wydanym w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Serfenta.

Ta chroniona przez konwencję⁴ UNESCO⁵ ulotna i, jak się okazuje, wciąż odradzająca się w kolejnych pokoleniach sztuka plecionkarstwa powszechną popularność zdobyła już dawno. Teraz jej wyroby coraz częściej można zobaczyć w znaczących galeriach sztuki na całym świecie. Serfenta przekonuje, że plecionkarstwo przestało być postrzegane jako proste i ludowe, a plecione wyroby zyskały status dzieł sztuki – zawsze niepowtarzalnych i wykonanych ręcznie. I jest jeszcze coś. Nie ma takiej możliwości, by akurat w tej dziedzinie człowieka mogła kiedykolwiek zastąpić maszyna.

Członkowie Stowarzyszenia Serfenta wciąż podróżują po Polsce, przemierzając nowe miejsca na szlaku doliny Wisły. Mówią: – *Szukamy odpowiedzi na pytanie: czy ta dla nas szczególnie i piękna dziedzina tradycyjnego rękodzieła ma szansę przetrwać? Jak długo? Nie potrafimy udzielić odpowiedzi. Dlatego postaramy się pokazać wszystko to, czego doświadczamy podczas naszych wypraw. Różnorodności surowców, technik i typów plecionek, ale nade wszystko ludzi, którzy pracują i tworzą w zaciszu polskiej wsi. Ważne, by spotkać się z nimi, porozmawiać i wreszcie... zachwycić tym, co spod ich rąk powstaje...*

Na podstawie: Anna Legierska, *Niech się plecie!*, [w:] *Made in Poland: sztuka, której nie znajdziesz w Cepelii*,
www.culture.pl

¹ Plecionka – wyrób rzemieślniczy; to, co jest zrobione z dwóch lub większej liczby pasm czegoś, przeplatających się wzajemnie.

² Etnograf – znawca kultury ludowej oraz badacz jej dziedzin i wytworów materialnych; zajmuje się opisem i analizą kultur ludowych różnych społeczności i grup etnicznych.

³ Stowarzyszenie Serfenta – organizacja zajmująca się dokumentacją, ochroną i rozwojem tradycyjnego rzemiosła; swoje działania skupia na zachowaniu i popularyzowaniu plecionkarstwa w Polsce i za granicą.

⁴ Konwencja – umowa międzynarodowa, traktat.

⁵ UNESCO – organizacja koordynująca działania służące międzynarodowej współpracy kulturalnej, oświatowej i naukowej.

Zadanie 1. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Anny Legierskiej. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W Stowarzyszeniu Serfenta działają znawcy i badacze kultury ludowej.	P	F
2.	Wyroby plecionkarskie mogą być wytwarzane bez udziału ludzi.	P	F
3.	Polscy plecionkarze są w grupie najlepszych na świecie rzemieślników.	P	F
4.	Koszyki wiklinowe wyplatane są zazwyczaj w domowych pracowniach.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Dlaczego – zgodnie z tekstem Anny Legierskiej – plecionkarstwo jest atrakcyjnym zajęciem? Zapisz dwa powody.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Wymień dwa wskazane w tekście Anny Legierskiej działania, jakie podejmuje Stowarzyszenie Serfenta, aby chronić i popularyzować sztukę plecionkarstwa.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Na podstawie tekstu Anny Legierskiej podaj dwie cechy wyplatanych wyrobów, dzięki którym są one wystawiane w słynnych galeriach sztuki na świecie.

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Z akapitu 1. tekstu Anny Legierskiej zacytuj dwa sformułowania określające twórców plecionkarstwa.

.....

.....

Tekst do zadań 6.–12.

Bohdan Dziemidok

O komizmie

Nie ulega wątpliwości, że jednym z podmiotowych warunków doznawania przeżyć komicznych, a tym bardziej – umiejętności ich wywoływania, jest posiadanie zmysłu komizmu. Zmysł ten jest czasem niezbyt ściśle nazywany „poczuciem humoru”. Poczucie humoru posiada ten, kto śmieje się z pełnego niedorzeczności i absurdów świata i słabostek ludzkich, ale nie przeciwstawia się im w sposób zdecydowany, uważając się za część tego świata i zdając sobie sprawę, że sam także nie jest pozbawiony wad i śmiesznych słabostek. Człowiek taki potrafi znosić przyjacielskie kpiny, sam nieraz pokpiwa z innych i siebie, jest pozbawiony małostkowej dumy, która strzeże zazdrośnie swej godności i w każdym niewinnym żarcie dopatruje się śmiertelnej obrazy, i umie spojrzeć wesoło, żartobliwie na rzeczy nie zawsze wesołe, nie robiąc z nich tragedii.

Nieprzypadkowo Władysław Tatarkiewicz⁶ pisał o humorze w swojej książce *O szczęściu*: „To nie tyle wesołość, ile humor przyczynia się wybitnie do szczęścia, humor rozumiany nie tylko jako zdolność i skłonność do robienia żartów i dowcipów, lecz także jako postawa tych, co życie «biorą z humorem» w przeciwieństwie do tych, co je «biorą tragicznie». Objawia się naprawdę nie wobec cudzych przygód, lecz wobec własnych, i nie wobec wesołych i pomyślnych, lecz właśnie smutnych i niepomyślnych. Humor to zdolność nieprzejmowania się niczym, nawet niepowodzeniami, i obracania ich w żart. Kto tę zdolność posiada, ma niewątpliwie więcej od innych szans, że będzie szczęśliwy”.

Rzeczywiście umiejętność spojrzenia z uśmiechem na własne słabości, niepowodzenia i przewrotność losu⁷ jest bardzo ważną stroną trudnej sztuki życia. Humorystyczna postawa wobec życia jest przewyciężeniem skrajności pesymizmu i malkontentstwa⁸ z jednej strony i naiwnego optymizmu z drugiej. Ludzie o takiej postawie wobec życia nie mają nadmiernie wygórowanych wymagań wobec innych i świata, nie mają także skłonności do tego, by wszystko widzieć w czarnych kolorach⁹ i martwić się na zapas¹⁰, zawsze przewidując najgorsze. Nie przeżywają też ogromnych rozczarowań i tragedii z powodu błahych i przewyciężalnych niepowodzeń. Ludziom o takiej postawie wobec życia łatwiej się żyje, łatwiej też współżyć z nimi.

⁶ Władysław Tatarkiewicz (1886–1980) – polski filozof i historyk filozofii, estetyk i etyk, historyk sztuki. Autor pracy *O szczęściu*, w której wyróżnia cztery rodzaje szczęścia i dokonuje syntezy poglądów na jego temat.

⁷ Przewrotność losu – zwodniczy, zaskakujący bieg zdarzeń.

⁸ Malkontentstwo – niezadowolenie z życia, negatywny stosunek do wszystkiego.

⁹ Widzieć coś w czarnych kolorach – przedstawiać coś z najgorszej strony.

¹⁰ Martwić się na zapas – martwić się czymś, co jeszcze nie nastąpiło.

Volter¹¹ powiedział kiedyś, że natura, by przynieść człowiekowi ulgę w jego ciężkim życiu¹², dała mu sen i nadzieję. Dała mu też śmiech – słusznie dodał Kant¹³.

Humorystyczna postawa wobec życia może być zatem skuteczną formą samoobrony zarówno przed atakiem z zewnątrz, jak i przed sobą samym, przed załamaniem, depresją, pesymizmem, rozpaczą i zwątpieniem we własne siły i możliwości. To paradoksalne, ale sytuacje represyjne wytwarzają także w społeczeństwie i narodzie specyficzne poczucie humoru. Tak było podczas wojny i okupacji, represji stalinowskich czy stanu wojennego. Humor ułatwia przetrwanie w trudnych czasach i sytuacjach przez ukazanie zabawnych elementów tych sytuacji. Kiedy w sytuacji zagrożenia [człowiek] potrafi się śmiać z samego siebie, broni się w ten sposób przed szyderstwami przeciwnika.

Na podstawie: Bohdan Dziemidok, *O komizmie. Od Arystotelesa do dzisiaj*, Gdańsk 2011.

Zadanie 6. (0–2)

Na podstawie tekstu Bohdana Dziemidoka określ trzy cechy człowieka obdarzonego zmysłem komizmu.

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Na podstawie tekstu Bohdana Dziemidoka wyjaśnij, w jaki sposób posługiwanie się zmysłem komizmu pomaga ludziom znajdującym się w szczególnie trudnych sytuacjach.

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Bohdana Dziemidoka. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przywołanie wypowiedzi Tatarkiewicza z książki <i>O szczęściu</i> służy w tekście wyjaśnieniu, na czym polega humorystyczna postawa wobec życia.	P	F
2.	Słowa przypisywane Kantowi można zrozumieć wyłącznie w kontekście zacytowanej wcześniej wypowiedzi Woltera.	P	F
3.	Przywołanie kontekstu historycznego w ostatnim akapicie tekstu służy zilustrowaniu zmian w sposobie rozumienia istoty komizmu.	P	F

¹¹ Wolter (1694–1778) – francuski filozof oświeceniowy, pisarz i publicysta.

¹² Ciężkie życie – trudne życie.

¹³ Immanuel Kant (1724–1804) – niemiecki filozof.

Zadanie 9. (0–3)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

PAPKIN

rzucając się na krzesło

Umrzeć, umrzeć, wielkie Nieba!

po krótkim milczeniu

Lecz gdzież była moja głowa!

Jam go beształ¹⁴, mieszał z błotem¹⁵.

On traktament¹⁶ miał dać potem;

I ten pośpiech jego wielki,

Z jakim wziął się do butelki,

Z jakim nalał lampkę całą,

Jeszczeże mi było mało!...

Tak, połknąłem, mam truciznę.

Już się z tego nie wyśliznę,

Więc testament mój ułożę...

z płaczem nie przesadzonym

Potem kupię wieczne łoże¹⁷,

Potem pogrzeb swój zapłacę...

Potem... *requiescat in pace*¹⁸.

Papkin, ocierając często z łez oczy, pisze czas jakiś.

9.1. Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi zacytowany fragment.

Autor:

Tytuł:

9.2. Czy Papkin przyjmuje humorystyczną postawę wobec życia, o której pisze Bohdan Dziemidok w tekście *O komizmie*? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do zacytowanego fragmentu, całego utworu, z którego pochodzi fragment, oraz tekstu Bohdana Dziemidoka.

.....

.....

.....

.....

.....

¹⁴ Besztać kogoś – mieć coś komuś za złe, krytykować kogoś, potępiać.

¹⁵ Mieszać kogoś z błotem – obrazić kogoś.

¹⁶ Traktament (z łac.) – poczęstunek.

¹⁷ Wieczne łoże – trumna.

¹⁸ *Requiescat in pace* (łac.) – niech odpoczywa w pokoju; fragment z modlitwy za zmarłych.

Zadanie 10. (0–2)

10.1. Uzupełnij tabelę. Określ, jaką funkcję pełni w tekście Bohdana Dziemidoka sformułowanie zacytowane w tabeli, i podaj przykład sformułowania z tekstu wskazującego na pozorną sprzeczność elementów.

	Sformułowanie z tekstu	Funkcja w tekście
1.	<i>Nie ulega wątpliwości...</i>	
2.		Wskazuje na pozorną sprzeczność elementów.

10.2. Jakie funkcje w kompozycji tekstu Bohdana Dziemidoka pełni akapit 4.? Zaznacz właściwe odpowiedzi.

- A. Stanowi wprowadzenie polemiki.
- B. Stanowi podsumowanie rozważań.
- C. Stanowi wzmocnienie argumentacji.
- D. Stanowi zaproszenie odbiorcy do dyskusji.
- E. Stanowi wprowadzenie kontekstu filozoficznego.

Zadanie 11. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie *Zmysł ten jest czasem niezbyt ściśle nazywany „poczuciem humoru”* to zdanie:

- A. pojedyncze.
- B. bezpodmiotowe.
- C. złożone podrzędnie.
- D. złożone współrzędnie.

Zadanie 12. (0–3)

Napisz streszczenie tekstu Bohdana Dziemidoka *O komizmie*, liczące 40–60 wyrazów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

